

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การคุ้มครองสิทธิของจำเลยโดยทนายความที่รัฐจัดหาให้ : ศึกษาเฉพาะกรณีคุณภาพทนายความขอแรงของศาลอาญากรุงเทพใต้” ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษา 2 วิธีคือ

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อต้องการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อที่ต้องการศึกษาอันสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

2. การศึกษาค้นคว้าภาคสนาม (Field Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างคือผู้พิพากษา รวมตลอดถึงจำเลยในคดีอาญาที่อยู่ในเขตอำนาจศาลอาญากรุงเทพใต้ และทนายความที่ขึ้นทะเบียนไว้ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Question) ซึ่งเป็นรูปแบบของคำถามที่มีการจัดเตรียมคำตอบไว้ให้เลือกล่วงหน้าเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) เพื่อให้ผู้ตอบสามารถเลือกจากคำตอบที่กำหนดให้เท่านั้น แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. เป็นแบบสอบถามปลายปิด เพื่อสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีตัวเลือกหลายคำตอบให้ผู้ตอบเลือกตามต้องการ และเติมคำในช่องว่าง

2. เป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยอาศัยมาตรวัดความคิดเห็นแบบมาตราส่วนซึ่งกำหนดข้อเลือกไว้ 5 ข้อคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

นอกจากนี้ ยังมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (open-ended questions) เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระโดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยภูมิหลังทางสังคม เช่น อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพทนายความ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ไข

ทั้งนี้ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ชุด แยกเก็บข้อมูลจากผู้พิพากษา จำเลย และทนายความ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้จะทำการศึกษากลุ่มประชากรซึ่งเป็น ผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้ จำนวน 55 คน จำเลยซึ่งถูกศาลอาญากรุงเทพใต้พิพากษาลงโทษจำคุกระหว่างเดือนกรกฎาคม 2548 ถึง เดือนธันวาคม 2548 และถูกควบคุมอยู่ในหน่วยงานราชทัณฑ์ จำนวน 50 คน และทนายความขอแรงที่ขึ้นทะเบียนไว้กับศาลอาญากรุงเทพใต้และเคยมาปฏิบัติหน้าที่ ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2548 ถึง เดือนธันวาคม 2548 จำนวน 60 คน เนื่องจากมีจำนวนผู้พิพากษา จำเลย และทนายความไม่มากจึงใช้ประชากรทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของจำเลย โดยทนายความที่รัฐจัดหาให้ จากวิทยานิพนธ์ งานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดเนื้อหาของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการศึกษา
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ วิเคราะห์ และแก้ไขเพื่อให้มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมชัดเจนถูกต้อง
4. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-Test) กับผู้พิพากษา จำเลย และทนายความ จำเลย กลุ่มละ 15 คน รวมจำนวน 45 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7834

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้พิพากษา จำเลยซึ่งถูกศาลอาญากรุงเทพใต้พิพากษาลงโทษจำคุก และทนายความขอแรงที่ขึ้นทะเบียนไว้ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการรอกแบบสอบถามจากกลุ่มประชากร

ข้อจำกัดในการศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับจำเลยซึ่งถูกศาลพิพากษาแล้ว แต่ไม่อยู่ในความควบคุมของหน่วยงานราชทัณฑ์ ทำให้ไม่สามารถรวบรวมข้อมูลที่สำคัญได้ จึงเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งในการค้นคว้าหาข้อมูล ที่จะใช้เป็นหลักฐานการศึกษาอ้างอิง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC (Statistical Package for the Social Science Personal Computer Plus) ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายและพรรณนาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อคุณภาพของทนายความที่จำเลยได้รับโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) โดยกำหนดค่าความสำคัญของคำถามแต่ละข้อต่อไปนี้
  - 5 หมายถึง มีความเห็นด้วยมากที่สุด
  - 4 หมายถึง มีความเห็นด้วยมาก
  - 3 หมายถึง มีความเห็นด้วยปานกลาง
  - 2 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อย
  - 1 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่วางไว้จึงทำการแปลผล โดยเกณฑ์ที่ใช้กำหนดไว้ดังนี้

คำถามที่แสดงว่ามีผลต่อคุณภาพ มีเกณฑ์ว่าหากเป็นข้อคำถามที่แสดงว่า ไม่มีปัญหา (เชิงบวก) และข้อคำถามที่แสดงว่ามีปัญหา (เชิงลบ) จะให้คะแนนคำตอบดังนี้

ไม่มีปัญหา (Positive Item)			มีปัญหา (Negative Item)		
เห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน	เห็นด้วยมากที่สุด	1	คะแนน
เห็นด้วยมาก	4	คะแนน	เห็นด้วยมาก	2	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน	เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2	คะแนน	เห็นด้วยน้อย	4	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน	เห็นด้วยน้อยที่สุด	5	คะแนน

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลทุกข้อในคำถามปลายเปิด โดยแยกหาค่าร้อยละเป็นรายข้อประกอบการบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$) ในคำถามที่เป็นแบบมาตราส่วน เพื่อแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{X}$ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย

fx คือ ผลคูณของคะแนนกับความถี่ของคะแนน

N คือ จำนวนข้อมูลหรือคำตอบทั้งหมด

3. การหาค่ากระจายของคำตอบ โดยการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N}$$

S.D. คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X คือ ค่าคะแนนของแต่ละคน

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมด $\frac{(\sum X)}{N}$

$\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนน

การวิเคราะห์และการแปลความหมายใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบ โดยกำหนดค่าแบ่งเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยออกเป็น 3 ระดับ

โดยใช้ คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด ดังนี้คือ

3

สำหรับข้อความที่เป็นการวัดความคิดเห็นในเชิงบวก (Positive)

ค่าคะแนนเฉลี่ย   ระดับความคิดเห็น

3.52–5.00   เห็นด้วยมาก

2.51–3.51*   เห็นด้วยปานกลาง

1.00–2.50   เห็นด้วยน้อย

สำหรับข้อความที่เป็นการวัดความคิดเห็นในเชิงลบ (Negative)

ค่าคะแนนเฉลี่ย   ระดับความคิดเห็น

1.00–2.50   เห็นด้วยมาก

2.51–3.51*   เห็นด้วยปานกลาง

3.52–5.00   เห็นด้วยน้อย

เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์และแปลความหมาย จึงปรับค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างช่วงเท่ากับ 1*

การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษาเรื่อง “การคุ้มครองสิทธิของจำเลยโดยทนายความที่รัฐจัดหาให้ : ศึกษาเฉพาะกรณีคุณภาพทนายความขอแรงของศาลอาญากรุงเทพใต้” จะมีการนำเสนอผลการศึกษาเชิงสำรวจในรูปแบบตารางทางสถิติและบรรยายประกอบ